

Wyrok z dnia 7 lipca 1995 r.
II URN 24/95

Jednostki uprawnione do kierowania osób do pracy za granicą zobowiązane są do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy w wypadku zawarcia z obywatelem polskim umowy o zatrudnieniu za granicą u pracodawcy zagranicznego (art. 29 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu - Dz. U. Nr 75, poz. 446 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Janusz Łętowski, Maria Mańkowska (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Jana Szewczyka, po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 1995 r. sprawy z wniosku Agencji Ship-Service "R." Spółka z o.o. w S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. o zapłatę składek na ubezpieczenie społeczne, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 6 lipca 1994 r., [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie z dnia 15 grudnia 1993 r. [...] oraz decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 8 stycznia 1993 r. [...] i przekazał sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. do ponownego rozpatrzenia.

U z a s a d n i e n i e

Agencja Ship-Service "R." Spółka z o.o. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 8 stycznia 1993 r., zobowiązującej do uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników kierowanych do pracy za granicą.

Agencja przyznała, że otrzymała w dniu 19 września 1989 r. koncesję Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą uprawniającą do świadczenia usług przedstawicielskich na rzecz armatorów zagranicznych ważną w okresie od 20 września 1989 r. do 30 września 1991 r. Otrzymała także w dniu 26 lipca 1990 r. ważne na okres jednego roku uprawnienie wydane przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej zezwalające na kierowanie obywateli polskich do pracy u zagranicznego pracodawcy. Mimo tego, Agencji nie udało się zawrzeć żadnych umów z armatorami zagranicznymi, wobec czego zajmowała się usługami subpośrednictwa polegającymi na kojarzeniu ofert zgłaszanych przez obywateli polskich z zapotrzebowaniem przedstawianym przez inne agencje pośrednictwa pracy, będące właściwymi jednostkami kierującymi. Agencja podała nazwy tych jednostek.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie, powołując się w szczególności na przepisy art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446) oraz na wyniki

przeprowadzonej w Agencji "R." kontroli.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie wyrokiem z dnia 15 grudnia 1993 r. oddalił odwołanie Agencji "R." uznając, że realizacja uprawnień do kierowania obywateli polskich do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych na podstawie art. 26 pkt 2 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. nakłada obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za skierowanych pracowników zgodnie, z art. 29 pkt 1 tej ustawy.

W rewizji od powyższego wyroku Agencja "R." zarzuciła, między innymi, sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że Agencja wysyłała obywateli polskich bezpośrednio do pracodawców zagranicznych.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 6 lipca 1994 r. oddalił rewizję i podzielił w całości ustalenia dokonane przez Sąd Wojewódzki, że na Agencji "R." spoczywał obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i na Fundusz Pracy za kierowanych przez siebie pracowników do pracy za granicą.

Rewizja nadzwyczajna Ministra Sprawiedliwości zarzuca powyższemu wyrokowi rażące naruszenie prawa, a w szczególności art. 3 § 2 k.p.c., art. 29 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446 ze zm.) i naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Wojewódzkiego, a także decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie z dnia 8 stycznia 1993 r. i przekazanie sprawy temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Minister Sprawiedliwości podniósł, że zaskarżony wyrok wydany został w sprawie niedostatecznie wyjaśnionej do ostatecznego rozstrzygnięcia, bowiem akta sprawy nie pozwalają na ustalenie za jakie osoby i za jakie okresy ich pracy istnieje obowiązek Agencji "R." zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne. Ustaleń takich nie można dokonać na podstawie zaskarżonej decyzji, ani na podstawie wykazów sporządzonych w czasie kontroli, chociażby ze względu na treść pisma Interster SA z dnia 27 grudnia 1993 r., który opłacił składki za osoby, kierowane do pracy za granicę w okresie lat 1990-1991, za pośrednictwem tej jednostki, a osoby te znajdują się również w wykazach ZUS.

Wyjaśnienia wymagają również okoliczności wskazane w pismach firm Import-Export Service Consulting i Marine Managers Haifa [...], które nie były znane organowi rentowemu przed wydaniem decyzji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona. Art. 29 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. Nr 75, poz. 446 ze zm.) zobowiązał jednostki kierujące, realizujące zatrudnienie na podstawie umów, o których mowa w art. 26 pkt 2, tj. zawartych z obywatelami polskimi kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, do przekazywania na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenie społeczne za każdą osobę skierowaną do pracy za granicą, wymierzoną od przeciętnego wynagrodzenia w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce i na Fundusz Pracy kwotą odpowiadającą 12%

przeciętnego wynagrodzenia za każdy miesiąc trwania ubezpieczenia społecznego osoby skierowanej do pracy za granicą, w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenie społeczne.

Zgodnie zaś z art. 27 ust. 3 tej ustawy, kierowanie do pracy za granicą przez jednostki kierujące odbywa się na podstawie umów zawieranych przez te jednostki z obywatelami polskimi kierowanymi do pracy za granicą, które regulują czas zatrudnienia za granicą, obowiązki osoby skierowanej i jednostki kierującej oraz zwrot kosztów związanych ze skierowaniem do pracy za granicą.

Oznacza to, że Agencja "R.", która posiadała uprawnienia do kierowania obywateli polskich do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, miała obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne jedynie wówczas, gdy zrealizowane zostało uprawnienie Agencji, wynikające z art. 26 pkt 2 ustawy o zatrudnieniu, tzn. zawarta została umowa z obywatelem polskim kierowanym przez Agencję do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego.

Natomiast Agencja "R.", zarówno w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak i w rewizji od wyroku Sądu I instancji twierdzi, że mimo uzyskanych zezwoleń do świadczenia usług przedstawicielskich na rzecz armatorów zagranicznych, nie zawierała z obywatelami polskimi umów, na podstawie których byli kierowani do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych. Stan taki wynikał z istnienia dużej konkurencji na rynku pośrednictwa pracy, stąd Agencja "R." zajmowała się wyłącznie usługami subpośrednictwa, polegającymi na kojarzeniu ofert zgłaszanych przez obywateli polskich z zapotrzebowaniem innych agencji pośrednictwa pracy, które były jedynymi jednostkami kierującymi obywatela polskiego do pracy u pracodawcy zagranicznego. W okresie objętym decyzją ZUS z dnia 8 stycznia 1993 r. Agencja "R." dokonała 69 usług subpośrednictwa [...] do agencji - jednostek kierujących, które - zdaniem Agencji "R." - są zobowiązane do przekazywania składek na ZUS i Fundusz Pracy.

Sądy obu instancji, co słusznie zarzuca rewizja nadzwyczajna, pominęły dowody z dokumentów przedstawionych przez Agencję "R.", w których potwierdzono, że osoby znajdujące się w wykazie organu rentowego były zatrudnione za pośrednictwem innych jednostek kierujących. Świadczy o tym niewątpliwie pismo Interster SA z dnia 27 grudnia 1993 r. [...], stwierdzające opłacenie składek za skierowanie do pracy za granicą osób, figurujących również w wykazie organu rentowego, który stanowi podstawę dla obciążenia tymi samymi składkami Agencję "R."

Wymaga to ustalenia, czy rzeczywiście osoby, które zostały umieszczone w wykazach organu rentowego, były skierowane do pracy za granicę na podstawie umów zawartych z Agencją "R.". Nazwiska osób, które figurują zarówno w wykazie organu rentowego i piśmie Intersteru SA z dnia 27 grudnia 1993 r., dotyczą podobnych okresów pracy za granicą; byłoby zatem nieuzasadnione żądanie Oddziału ZUS-u w S. powtórnego opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne.

Wyjaśnienia wymaga również, czy za osoby wymienione w piśmie na k. 26 akt sądowych opłacone zostały składki na ubezpieczenie społeczne. Z pisma tego nie wynika również, czy firma Import-Export Service Consultng działała na podstawie uprawnień określonych w art. 27 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. Inna z kolei sytuacja mogła mieć miejsce w wypadku kierowania przez Agencję "R." obywateli polskich do Marine Managers Haifa [...]. wymaga zatem wyjaśnienia, czy Agencja "R." w stosunku

do tej firmy była jednostką kierującą do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych.

Wszystkie okoliczności, wymagające wyjaśnienia wynikają z dokumentów złożonych w postępowaniu odwoławczym, nie były więc znane Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Rewizja nadzwyczajna podlegała uwzględnieniu, bowiem zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego rażąco naruszały prawo, skoro zostały wydane w sprawie niedostatecznie wyjaśnionej do ostatecznego rozstrzygnięcia (art. 3 § 2 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.a.). Narusza to również interes Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ godzi w zasadę praworządnego działania organów wymiaru sprawiedliwości.

Z tych wszystkich względów i na podstawie art. 422 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====